

Nordisk Brannbefals Studieuke, Uppsala 11-15/10-2010

Deltagere

Sverige:

Göran Schnell, Branningeniør, Brandskyddsforeningen Sverige

Lars Hallander, Branningeniør (pensjonist), Brandskyddsföreningen Sverige

Peter Arnevall, Branningeniør, Uppsala Brandförsvär

Danmark:

Kim Christiansen, Stasjonsleder Brann, Falck AS Western Zealand

Bo Gøgsig, Beredskapsinspektør/taktisk forebygger, Veile Brannvesen

Anders Brosbøl, Brannteknisk byggesaksbehandler, Beredskapssenter Aalborg

Finland:

Reijo Houni, Branninspektør, Östra Nylands Räddningsverk

Ari Mattila, Branningeniør

Norge:

Erik Jensen, Avdelingsleder Beredskap, Lenvik Kommune

Geir Lindblad, Daglig Leder Lahaugmoen Kurs- og Kompetansesenter, Oslo Brann- og redningsetat

Oddmund Broen, Avdelingsingeniør Forebyggende, Asker og Bærum Brannvesen IKS

Nordisk Brannbefals studieuke ble arrangert for første gang i år og fant sted i Uppsala i Sverige fra 11.10-15.10.2010. Studiegruppen besto av 11 representanter fra de 4 nordiske landene, både fra forebyggende og beredskap. Gruppen ble innlosjert på Viktoria hotell som ligger på samme område som Fyrislund brannstasjon (en av 3 brannstasjoner i Uppsala) og Uppsala Brandförsvärs øvingsanlegg. Hotellet holdt høy standard med fine møtelokaler og restaurant, og lå i tilknytning til administrasjonsavdeling for Uppsalas Brandförsvär.

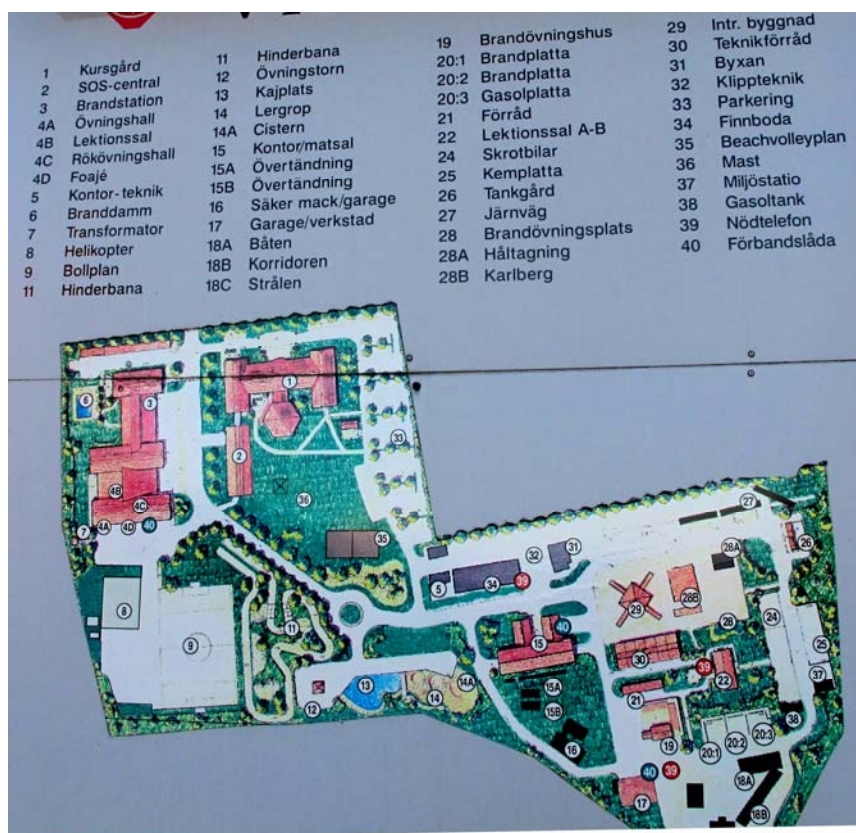
Mandag 11.10.10

Representantene fra Norge reiste til Sverige dagen i forveien, og benyttet morgenen på mandag til å gå i Uppsalas gater og nyte det fine været. Deretter møtte vi de andre deltakerne til lunsj og kaffe som en myk start til resten av uka, som var veldig interessant og lærerik med et meget godt planlagt program.

Først ut var Göran Schnell som ønsket oss velkommen og presenterte ukens program og fortalte litt om bakgrunnen og idéen til organiseringen av Nordisk Brannbefals Studieuke. Deretter fortalte han om Svenska Brandbefälets Riksförbund (SBR) som ble stiftet i 1958, et upolitisk organ som arbeider med brannfaglige saker i samfunnet (ikke helt ulikt vårt eget NBLF).

Dernest ble det orientert om Uppsala og brannvesenet der. Peter Arnevall er vakthavende branningeniør og stedfortredende avdelingsleder forebyggende avdeling. Han fortalte at Uppsala har 200.000 innbyggere, og tidligere var det én stor brannstasjon i sentrum av byen. Dette kunne medføre lang utrykningstid pga trafikk, derfor har de nå fått 3 mellomstore stasjoner som ligger i ytterkant av byen, med bemanning på 4-6 mann. Dette gir god dekning og kort utrykningstid.

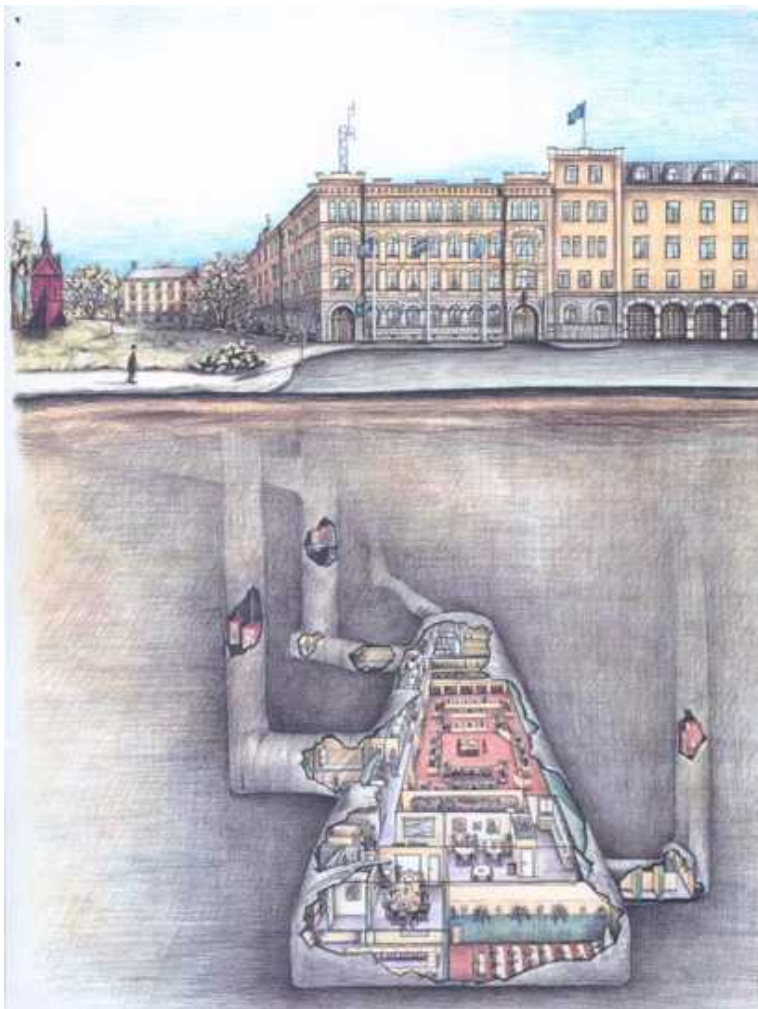
Så var det tid for omvisning på brannstasjonen og øvingsfeltet. SOS-sentralen ligger ved Fyrislund brannstasjon og betjener Uppsala og omegn. Ved for stor pågang ved sentralen rutes automatisk samtalen til en annen sentral i Sverige. Øvingsanlegget i Uppsala er etter norsk målestokk veldig stor. Den var rikt utrustet med det meste en brannmann kan ønske seg:

Verdt å merke seg at Göran Schnell står for utviklingen av hele dette feltet. Dagen ble avsluttet med en velkomstmiddag på Viktoria hotell.

Tirsdag 12.10: Besøk hos Stor-Stockholms brandförsvär

På besøk i Stor-Stockholms brandförsvär ble vi tatt imot av tidligere brannmann og nå doktorgradsstipendiat, Anders Bergqvist, konstituert brannsjef Christer Ängehov og beredskapsleder Anders Fridborg. Vi får en innføring om oppretting av Stor-Stockholms brandförsvär, organisering og utstyr: I Stockholm fylke bor det 1,2 millioner mennesker, de har 15 brannstasjoner og 850 ansatte, 9 redningsvern (frivillige folk til brannposter, bla i skjærgården) og 2 øvingsanlegg, deriblant et som er en nedlagt atomreaktor. De har en stor SOS-sentral som ligger 30 meter under bakken, og betjener de fleste henvendelser i samfunnet, blant annet politi, ambulanse, fly- og sjøredning, giftsentral. Sentralen har også et meget stort stabsrom som skal kunne koordinere alle hendelser, og ble laget i 1996. 110-sentralen (eller SLR i Sverige) ligger i Täby. Det ble senere vist rundt på brannstasjonen og alle fasilitetene de har der.

Vi fikk også et innblikk i hva Anders Bergkvists doktorgradsavhandling handler om. Han jobber med hvem som omkommer i dødsbranner i Sverige, og har utarbeidet et omfattende materiale med data sanket inn fra forskjellig hold. Han har sett på samlet dødsbrannstatistikk i et 9-års perspektiv, og trukket ut enkelte representative tilfeller som han har studert nærmere.

I motsetning til gamle oppfatninger om dødsbrann (at eldre hjemmeboende og enslige menn i 40-60 år kombinert med alkohol er de som omkommer) er bildet ikke like entydig. Grunner til at folk omkommer i brann er sammensatte, og Bergqvist ser på korrelasjoner med brannårsak, sivilstand,

alder, medikamenter/alkohol i blodet, innføring av røykvarsler i Sverige og naturlige variasjoner. Et stykke ut i forskningen kom han fram til at analytisk sett kunne en dødsbrann defineres på følgende måte:

Dødsbrann = startet brann + person som befinner seg i potensiell fare - slokking – rømming.

Besøk hos Södertörn brandforsvarsförbund

Naboen til Stor-Stockholm er Södertörn med sine 10 kommuner, 9 brannstasjoner og egen SOS-sentral, og ligger geografisk omsluttet rundt hele Stor-Stockholm. Innsatssjef Per Delhage forteller om deres struktur og innsatsledelsessystem, om dagtidsvaktstyrken som jobber i små enheter på dagtid og ingen på natt. Ca 75 % av oppdragene blir løst med denne enheten i eget distrikt. De kjører på foralarm, men ikke blått på automatiske brannalarmer. Det ble litt diskusjon rundt effektiviteten av dette. De har andre titler og organisasjonskart for innsats og innsatsledelse enn majoriteten av de andre brannvesenene i Sverige, men i praksis fungerer det omtrent på samme måte.

Politi (og brann) har startet et prosjekt for å integrere etniske minoriteter i blålys-etatene. Fatima er med i prosjektet og har fått jobb i politiet til vanlig, men hospiterer nå i Södertörn i 4 måneder og er godt fornøyd med det.

Onsdag 13.10: Besøk hos Sörmlandskustens räddningstjänst

På besøk i Nyköping fikk vi informasjon om det forebyggende arbeidet og så på en interessant vaktstyrke med fremskutte enheter. Sörmlandskustens räddningstjänst består av 4 kommuner og 83.000 innbyggere. De skal få en ny brannstasjon i Nyköping som ser ut til å bli veldig bra, både funksjonell og arkitektonisk flott i naturomgivelser.

I sitt arbeide er de svært allsidige. De jobber selvfølgelig med vanlige brann- og redningsoperasjoner, i tillegg får også politikerne være med å bestemme arbeidsoppgaver. Brannvesenet presenterer en slags ”meny” kommunen kan plukke tjenester fra. Dette inkluderer krisehåndtering, folkehelsearbeide, internt sikkerhetsarbeide i kommunene(eldre, ungdomsfyll, kriminalitetsforebygging med mer), trafikksikkerhetsarbeide, forskjellige trusselbilder og mye annet. De har gode erfaringer fra dette.

De har en kombinasjon av heltids- og deltidsstyrke, men har noe problemer med å rekruttere i deltid. Personer i deltidstyrken får med egen bil hjem med CAFS (Compressed Air Foam System) og

skjærslukker. Denne utgjør første del av den fremskutte enheten, og kan bli sendt på forskjellige oppdrag avhengig av behovet. De har følgende utstyrsportefølje i den fremskutte enheten:

1: En liten bil betjent av 1 mann, utstyrt med skjærslukker og CAFS via trykktank (luftflaske 300 bar) med 200 liters vanntank. Med full åpning på strålerøret varer dette i 6 min. Med dette regner de med at førsteperson på stedet kan begrense/slokke/jobbe i ca 15 min før neste enhet kommer.

2: En 3mannsbil med CAFS og Cobra skjærslukker 400 liters tank, drevet av kompressor. Til CAFSen har de flere utskiftbare munnstykker (bajonettkobling, trenger ikke fjerne trykk på slangen) slik at de kan benytte vanlig strålerør, et stort slokkespett (ca 1.5 m langt) til bilbrann og gjennom vegger etc. Veldig smart. Vanlig klippeverktøy med mobil kompressor (stillestående bensindrevet, lav vekt), samt røykdykkeutstyr til 2 mann.

3: Vanlig mannskapsbil med CAFS og Cobra skjærslukker, i tillegg til vanlig utstyr på brannbil. Mye av utstyret er batteridrevet, blant annet drill, vinkelsliper, bajonettsag med mer. 2 av konstablene var kvinner denne dagen, totalt er det 3 fast i heltidsstyrken og 16 i hele vesenet.

Besøk hos Östra Götalands Räddningstjänst

Etter lunsj gikk turen til Norrköping og Linköping, der vi ble fortalt om en litt uheldig sammenslåing av brannvesenene 1.1.2010. Sammenslåingen ble i stor grad overstyrt av politikerne, med uheldige konsekvenser organisatorisk i brannvesenet. De har brukt året så langt på å rydde opp etter altfor dårlig planlegging før sammenslåingen. 8 av 12 lederstillinger gikk til den største kommunen og hovedstasjonen ble også liggende her. Dette fører naturlig nok til misnøye i den minste kommunen. De har totalt nå 274.000 innbyggere og 3500 alarmer i året, 4 heltidsstasjoner og 6 deltidstasjoner med 340 ansatte.

Vi så på den nye SOS-sentralen, som var veldig moderne og fin. Man kunne dirigere forskjellige dataskjermer til forskjellige projektorer inne på sentralen og ut i stabsrommet, det var bra dataverktøy og mange muligheter til å få informasjon om innsats, objektene, værforhold osv. Selv de gode gamle brannmennene skjønnte teknologien godt og var veldig glad for den, og poengterte viktigheten av brukergrensesnitt til data (MTO-Menneske-Teknikk-Organisasjon). Det ble også vist hvordan ledelsesstrukturen ved innsatser var bygd opp, ganske lik som resten av Sverige.

Torsdag 14.10: Karlstad brandförsvär

I Karlstad har de tatt samfunnssikkerhet og forebygging på alvor! De har 130.000 innbyggere og 11 brannstasjoner, hvorav 1 er døgnbemannet. Her har politikere og brannvesenet gått sammen for å gjøre samfunnet tryggest mulig, alt fra hverdagslige hendelser som hærverk, tradisjonell ulykkehåndtering og ekstraordinære hendelser. De har forskjellige utfordringer, blant annet har de flere store elver som innimellom går over sine bredder (oversvømming, forurenset drikkevann, ispropp i elven), ras- og skredproblematikk, skogbrann og andre branner. De har også hatt ekstraordinære hendelser som tsunamien i Thailand i 2004 (hvor 600 svensker omkom), og en pedofilisak i 1998 som rystet fylket/kommunen. Arbeidsfordelingen er mellom forebyggende avdeling og administrasjons- og sikkerhetsavdelingen.

Åsa Bergsten er leder i administrasjons- og sikkerhetsavdelingen og forteller om en villet politisk styring fra toppen i kommunen om å samarbeide om internkontroll og ROS-analyser, hvor brannvesenet leder operasjonen. De har utviklet organisasjonsgrupper og – strukturer hvor de veileder og informerer brannvernrepresentanter fra kommunen og det private, og gir disse kurs og oppdateringer i brannvernarbeid gjennom jevnlig samlinger hvor de blir hjulpet med å utvikle blant annet internkontrollister og risikoanalyser i det systematiske sikkerhetsarbeidet.

Sikkerhetsavdelingen tar dog ikke ansvaret for brannvernet, dette skal virksomheten gjøre selv; sikkerhetsavdelingen hjelper til med råd og veiledning, mens forebyggende avdeling parallelt tar seg av tilsyn og saksbehandling på vanlig måte.

I Karlstad har de også en flexitidsstyrke fra beredskapsavdelingen som er interessant: Ved starten av opprettelsen av denne styrken var det liten interesse å spore i beredskapsstyrken, men nå er det blitt venteliste for å få være med. Disse jobber dagtid mandag-fredag+ innkalling beredskap, og arbeidsoppgavene inkluderer: Tilsynsarbeide, rømningsøvelser, eksterne kurs, operativ redningstjeneste og beredskap, prosjekter med førskole, skole og eldresatsning, og sikkerhetsleir for ungdommer.

I skoleprosjektet kommer 13-15åringer som er litt på skråplanet på stasjonen i 5 uker hvor de er i kontakt med politi, helse og brann, og får være med på litt øvelser og få positive opplevelser knyttet

til dette. 16-17 år gamle ungdommer er med som lærere, og en brannmann overvåker det hele. Tanken er at dette skal bidra til å endre adferdsmønster. Annet prosjekt er Sikkerhetsleir, hvor 8-12åringer er en uke med brannvesenet hvor de lærer førstehjelp, turer og overlevelseskurs i skogen, besøker politi og helse med mer. Begge disse prosjektene drives av en dedikert deltids-brannmann.

De har også (etter norsk målestokk) et stort og fint øvelsesanlegg, dog ikke like velutrustet som i Uppsala. De har gått over til å bruke propanfyrte anlegg til varme øvelser (røykdykking, overtenning etc) på grunn av utslippstillatelse. Representantene fra Norge var imponert over kvaliteten på øvingsfeltene i Sverige, og tok noen tips med seg hjem.

Fredag 15.10: Uppsala

På fredag Holdt Peter Arnevall et foredrag om lover og forskrifter fungerer i Sverige, og hvordan disse praktiseres i praksis. Det var overraskende å se hvor like lover og forskrifter det er i Norge, Sverige og Danmark er, og det ble spekulert i om ikke en skandinavisk union var nært forestående...

Dernest Fortalte Peter Arnevall om det forebyggende arbeidet i Uppsala, med vekt på tilsynsarbeidet og eldresatsningen. I Sverige er tilsynsfrekvensen risikobasert, det vil si at inspektøren selv setter et tidspunkt for neste tilsyn basert på forholdene i objektet. Tidligere hadde Sverige bestemte tidsintervaller på tilsynene slik som i Norge (a- og b-objekter: hvert år, c-objekter: hvert 4. år), men dette lovverket er nå endret. Det ble også diskutert noe om ventilasjonsanlegg, Sverige har en klarere og strengere håndhevelse og regelverk for dette, men det var litt vanskelig å konkludere noe konkret om hvorfor/hvordan dette skjer. Det kan påstås at Sverige har kommet noe lenger enn Norge i arbeidet med brann, både forebyggende og beredskap, og de vil nok (dessverre) fortsette å være storebroren vår en stund til.

Til sist var det avslutning og tid for hjemreise, og alle deltakerne var enige om at dette hadde vært et meget lærerikt og ikke minst hyggelig studieopphold. Vi får håpe at suksessen gjentar seg, og at dette kan fortsette å være en fin arena for idéutveksling og relasjonsbygging på tvers av landegrensene.

Skrevet av Oddmund Broen